

Profiles in Persecution II - The Maharam Rothenburgs

Kinnah – Sha'lei Serufa B'Aish

They are Moses and Aaron (who were) on Mount Hor.
 And I will ask them if there is perhaps a new Torah,
 therefore your scrolls have been burnt!
 (They accepted the Torah during Sivan,) the third month,
 but (Tammuz) the fourth month revolted (against your Torah)
 to destroy your delight and your most exquisite beauty.²
 The Tablets of the Law were shattered (by Moses)
 and (Tammuz') folly was repented by incinerating the

ויגיעו לקברות שני שרי אצילות.
 משה ואהרן בהר ההר,
 ואשאל היש תורה חדשה, ככן נשרפו גלילות.
 חדש שלישי והקשר הרביעי,
 להשחית חמדתך, וכל יפי כלילות.

O how did it come to pass [O Holy Torah] that you who were given
 [by God] the All-Consuming Fire,* should be consumed
 by man-made fires — and yet, those alien intruders
 [who burned you] escaped unscathed from your flaming coals?
 Until when, O pampered [gentile nations],⁵ will you lounge
 in excessive serenity, while the faces of my
 blossoming youths are covered with thistles?⁶
 You sit with overbearing arrogance to judge the children
 of God for every libelous accusation, and you drag us
 before your judges.

וייטמן קנינים ויגונן יצונו,
 ויקרא מספד מר בגלילות.
 איכה נתונה באש אובלה,*
 תאכל באש פשר, ולא נכוו זרים בגלילות.
 עד אן עדינה? תהי שוכנה ברב השקט,
 ופני פרחי הלא כסו חרוקות?
 תשב ברב גאונה, לשפוט בני אל בכל המשפטים,
 ותביא בפלילות.

Teshuva of Maharam #59 (Taken from Dr. Haym Soloveitchik, Collected Essays II p. 251)

illustrates better the factors at work than the response...

A Jew asked our teacher R[abbi] M[e]ir, may he live [long]: is penance required of someone who slaughtered his wife and four children during the great massacre at Koblenz [April 2, 1265],⁵⁰ the blood-soaked city, [98] because they asked him to kill them for they saw that God's wrath had been kindled and the enemies [Christians] began slaughtering the children of the living God [i.e. Jews]? He, too, wished to kill himself [and die] with them, but God [wished otherwise] and saved him by the Gentiles [i.e. they stopped him from killing himself].

And he [Rabbi Me'ir] wrote to him: I'm at a loss as to how to rule. Certainly one who kills himself for the Unity of God is permitted to do so, for it is written, "I might have thought [that even suicide in a case similar to Sha'ul's] is forbidden, [therefore] comes the word 'but' to teach otherwise [i.e. that it is not forbidden]". We further find

the story of 400 boys and girls who were captured for immoral purposes etc. and they threw themselves into the sea. And [the subsequent story in that passage from *Gittin* of the mother of seven children who died for their faith; after witnessing their deaths] 'she threw herself off the roof and a Heavenly Voice went forth and said, "Happy is the mother of children" [Ps. 113: 9]. And many other [passages] like these. However, to kill other people requires further scrutiny to find allowance. One can't cite any proof that such killing is forbidden from [the story of] Sha'ul's [death], i.e. from David's killing the Amalekite convert [who reported] 'I have killed the anointed of the Lord.'⁵¹ For perhaps the anointed of God is different [i.e. one cannot kill an anointed king, but others under these circumstances may be killed] ...

However, the allowance in this matter is widespread and we have found that many great people regularly killed their sons and daughters. And [they were] celebrated by Rabbi Kalonymos in his dirge [beginning] ... And it would appear to me to cite a proof of its permissibility; just as we say that the verse [in Genesis forbidding suicide] authorizes it [under certain circumstances] on the basis of the story of Sha'ul, so we may say that it equally authorizes one to kill another for the sake of *kiddush ha-shem*, for we derive the injunction against murder from the concluding words of that very same verse (Gen. 9: 5) ... And the exclusionary [i.e. permissive] 'but' [in the verse] refers to both the beginning and concluding [clauses of the sentence] ...

And whoever imposes penance upon him [i.e. the father] speaks evil of the pious of preceding generations, since his intention was to do good [99] and he hurt those who were most dear to him only out of an abundance of love for our Creator, may He be blessed, and they begged him to do so ... And one should not be severe with him [the father] at all.⁵²

May the Rock of Israel avenge our plight and the plight of his Torah and the plight of the blood of his servants swiftly in our days, and may our eyes see it [God's vengeance] and our hearts rejoice.

MbB [= Me'ir ben Barukh], may he [i.e. Barukh] live [long]

Dr. Soloveitchik

R. Me'ir argues that the injunction against murder is derived from the final clause of the very same verse in Genesis that forbids suicide. Ergo, he argues, if the injunction against suicide is waived in times of religious persecution, so, too, is the injunction against murder. It would not be difficult to contest R. Me'ir's inference. However, even if it is correct, it would apply only to Gentiles, who received their laws in the revelation to Noah after the flood, but not to Jews, who received their laws at Sinai, where God said to them (Exod. 20: 13), 'Thou shalt not kill.'⁵³ The suicide injunction for all derives from Genesis, and the prohibition of murder found there is for Gentiles only. No allowance for murder found in Genesis can apply to Jews. R. Me'ir's argument is valid only if one forgets the Seventh Commandment. We well understand why he began by saying that he was at a loss for an answer.

הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות מזוזה

משמע דפתח בית הכנסת היה פטור מן המזוזה. (מ) ובירושלמי דפ' בתרא דמגילה משמע דבי מדרשא דרב חנינא היה בו מזוזה ומונחת בין כתיפו של אדם. כג וכן בית מדרשו של מהר"ם מרוטנבור"ק ז"ל היה בו מזוזה ואמר כשהיה יושן שינת צהרים בבה"מ היה רוע מבעתו עד שתיקן מזוזה בפתח:

בית יוסף אורח חיים סימן תקנה

והגהות מיימוניות (פ"ה ה"א אות ג) כתבו על מ"ש הרמב"ם מקצת החכמים נוהגין שלא להניח בו תפילין של ראש כן כתבו בסמ"ג והרוקח (סי' שי עמ' קעח) מפני שנקראים פאר (ע"א ברכות יא.) וכן הר"ם (דפו' ירושלם סי' נט) אמנם היה מניח תפילין מן המנחה ולמעלה עכ"ל וכן נהגו העולם שלא להניח תפילין בתפילת שחרית ובמנחה מניחין אותם

בית יוסף אורח חיים סימן תר

ג ולענין זמן בליל יום טוב על הקידוש וביום שני על השופר כתב רש"י בתשובה רבותי שאין אומרים זמן וכו'. כל זה כתב הרא"ש בסוף מסכת ראש השנה (סי' יד) ובהגהות מיימון פרק כ"ט מהלכות שבת (הכ"ג אות ז) ובסוף דבריהם כתבו ההגהות שהר"ם (תשב"ץ קטן סי' קכ) מברך זמן גם ביום טוב שני וכדי לאפוקי נפשיה מפלוגתא מכיון שיהיה לו בכל שנה מלבוש חדש או יין חדש שיקדש עליו כדי שיאמר זמן בלאו הכי וגם המרדכי (סוכה סי' תשסח) כתב שם שהר"ם היה רגיל שלא לשתות יין חדש עד ליל שני של ראש השנה ואומר זמן

תוספות מסכת בבא קמא דף נח עמוד א

אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שההנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שסביבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו ונדין מלכותא היו תופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו מעירן וכן היו נוהגין בכל ארץ בורגוני"א ואם יש שר שבא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל

Irving Agus, Rabbi Meir of Rothenburg, p. 147

Regarding these negotiations, therefore, Rabbi Hayyimrote:

Last year only twelve communities promised to pay twenty-three thousand pounds to the king with the understanding that should he fail to carry out his promise, we, the twelve communities, should not owe him anything. Subsequently the king willfully retracted and refused to do what he had promised. Were we, then, under obligation to pay him anything? Of course not! . . . Moreover, I participated in the negotiations as an individual and not as a delegate of our community. I was even expressly ordered by the community not to participate in these negotiations. I repeated the terms to the king saying three times: 'We are under no obligation to you. If you fulfill your solemn promise to us, you shall be paid, and even I shall endeavor [to persuade the community of Cologne to pay its share], otherwise you will not receive even a penny.' The king's answer was that he was satisfied with these terms. He said: 'If I keep my part of the bargain, all will be well; otherwise you shall not pay me anything.' Consequently, when the king failed to keep his promise, I said to the communities that they should not levy any tax on our community. All the talmudic scholars who were present at the time, ruled that our community was free from obligation, and even gave us a written court order to that effect. Nevertheless, a share of the tax was imposed upon us; and the king and count Eberhard were directed to collect it from us. Had not the members of our community realized that they (the community members) would not be able to enforce collection of their debts, they would still refuse to pay anything. As a matter of fact they [the king's tax collectors] are still searching for insidious ways of collecting their full quota.⁹⁸

שמעתי על מהר"ם מרוטנבר"ק זכרונו לברכה, שהיה תפוס במגדול אייגזהם כמה שנים, והשר תבע מן הקהלות סך גדול, והקהלות היו רוצים לפדותו, ולא הניח, כי אמר אין פודין השבויים יותר מכדי דמיהם. ותמה אני, מאחר שהיה תלמיד חכם מופלג, ולא היה כמותו בדורו בתורה ובחסידות, ושוי לפדותו בכל ממון שבעולם, ואם מרוב ענותנותו לא רצה להחזיק עצמו כתלמיד חכם מופלג, מכל מקום היה לו לחוש על ביטול תורה, כאשר כתב בעצמו, שהוא היה יושב בחושך וצלמות, בלי תורה ואורה, והיה מקונן שלא היו אצלו ספרי הפוסקים והתוספות, ואיך לא היה חש לעון ביטול התורה, מאחר שרבים צריכים לו. ובודאי דעתו היה, שאם יפדו אותו, אם כן יש למיחש שלא יעשו כן כל השרים לתלמיד חכם המופלג שבדור, בעבור רוב הממון, עד שלא יספיק ממון הגולה לפדותם, ותשתכח התורה מישראל. כי גם שמעתי שהיה בדעת אותו הצורך לתפוס גם הרא"ש תלמידו, ונודע לו, וברח לטוליטילא, ונצול ברחמיו וברב חסדיו. ומשום הכי אמר החסיד, מוטב שתאבד מעט חכמה היחרת מישראל, ממה שתאבד חכמת התורה עיקר, וזה האות שאז פסקה אותו

